

*Dostęp organów państwa
do danych telekomunikacyjnych
nie może odbywać się na koszt
prywatnych przedsiębiorców*

Monika Koziół

Dostęp organów państwa do danych telekomunikacyjnych nie może odbywać się na koszt prywatnych przedsiębiorców

Synteza

W Polsce przedsiębiorca telekomunikacyjny na własny koszt udostępnia uprawnionym organom publicznym dane telekomunikacyjne – m.in. billingi, dane osobowe i lokalizacyjne abonenta. Skarb Państwa nie zwraca żadnych kosztów tej usługi. Powyższy obowiązek operatorów wynika wprost z art. 180a ustawy Prawo telekomunikacyjne¹.

Darmowe udostępnianie przez przedsiębiorców danych o połączeniach jest niewłaściwe, ponieważ:

- zmniejsza przejrzystość działań organów publicznych. Brak danych o kosztach generowanych przez służby w sektorze telekomunikacyjnym pozbawia władze oraz obywateli informacji pozwalających ocenić te działania,
- organy państwa nie powinny wykonywać swoich zadań na wyłączny koszt prywatnych przedsiębiorców,
- darmowe udostępnianie informacji organom państwa zwiększa koszty usług abonenckich,
- żaden przepis prawa europejskiego nie wspomina o kosztach udostępniania danych. Tym bardziej nie narzuca obowiązku ponoszenia kosztów przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Komisja Europejska opowiada się natomiast za przeniesieniem kosztów na rzecz państwa.
- odpłatne udostępnianie danych telekomunikacyjnych organom publicznym jest regułą w: Belgii, Danii, Estonii, Francji, Litwie, Holandii, Finlandii, Niemczech, Szwecji, Wielkiej Brytanii.

Dlatego pożytecznym i pożądanym jest by:

- koszty pozyskiwania danych telekomunikacyjnych były ponoszone przez państwo,

lub jeśli to okaże się niemożliwe

- przynajmniej zobowiązać organy państwa do pozyskiwania tych danych w postaci elektronicznej i przesyłanej elektronicznie, zamiast papierowej lub elektronicznej a przesyłanej pocztą.

¹ Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Dz. U. nr 171, poz. 1800

Opis przypadku

Obowiązek ponoszenia kosztów udostępniania organom państwa wykazów połączeń i innych danych telekomunikacyjnych ciąży na przedsiębiorcach telekomunikacyjnych. Dane, jakie podlegają udostępnieniu, w szczególności dotyczą: danych osoby wykonującej i odbierającej połączenie, rodzaju połączenia, jego daty i czasu trwania, a także lokalizacji abonenta.

Lista instytucji uprawnionych do nieodpłatnego uzyskania danych telekomunikacyjnych jest bardzo obszerna. Są to:

- Policja,
- Straż Graniczna,
- Żandarmeria Wojskowa,
- Służba Kontrwywiadu Wojskowego,
- Centralne Biuro Antykorupcyjne,
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- wywiad skarbowy,
- sądy,
- prokuratura.

Obliczenie wysokości ponoszonych kosztów przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych napotyka na wiele trudności. W stosunkach konsumenckich, koszt takiej usługi zależy m.in. od formy, w jakiej dane mają być przedstawione. Dla przykładowego abonenta, według cennika opublikowanego przez jednego z operatorów²:

- e-mail ze szczegółowym miesięcznym wykazem połączeń kosztuje 2 zł,
- analogiczny wydruk – 5 zł,
- CD-ROM – 10 zł.

Przy ilości wniosków wystosowywanych przez organy państwowe (2011 r. ponad 1.8 mln zapytań, w 2012 r. – 1.75 mln³), koszty roczne wszystkich operatorów w 2012 r. sięgały milionów złotych (np. 8.813.100 zł przy założeniu: 1 wniosek = 1 wydruk). Zgodnie z obliczeniami Dziennika Gazety Prawnej koszty w 2011 r. mogły wynieść nawet 74 mln zł⁴.

Szczególne obowiązki przedsiębiorców telekomunikacyjnych, w tym obowiązek bezpłatnego udostępniania danych organom państwowym, regulowane są obecnie przez ustawę Prawo telekomunikacyjne oraz szereg ustaw szczególnych. Ustawa Prawo telekomunikacyjne podlegała wielokrotnym nowelizacjom, w dużej mierze polegały one na dostosowywaniu polskiego prawa do regulacji unijnych. Podobnie było w przypadku nowelizacji z 2009 r.⁵, która wprowadziła problematyczny art. 180a do polskiego porządku prawnego.

² http://www.upc.pl/pdf/upc_cennik_uslug_wazny_od_lipca_2012.pdf dostępna w dniu 20.02.2013 r.

³ http://www.uke.gov.pl/files/?id_plik=12771

⁴ http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/648277,inwigilacja_polakow_kosztuje_miliony_placa_za_to_abonenci.html opublikowana dnia 19 września 2012 r., dostępna w dniu 20.02.2012 r.

⁵ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. - Dz.U. z 2009 nr 85 poz. 716

Obowiązujące przed nowelizacją z 24 kwietnia 2009 r. art. 165 ust. 1 i art. 166 ust. 5 ustawy Prawo telekomunikacyjne (zastąpione przez obecnie obowiązujący art. 180a) nie rozstrzygały tego, kto poniesie koszty udostępnienia bilingów. Wspomniane przepisy zawierały jedynie odesłanie do ustaw szczególnych. W przypadku ustaw regulujących zadania „organów ścigania i służb specjalnych” (ustawy: o Policji, o Straży Granicznej, o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu itp.) ustawodawca nie pozostawiał wątpliwości. Wspomniane regulacje szczególnie od początku bezpośrednio zastrzegały konieczność ponoszenia kosztów przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego.

Inaczej kształtowała się sytuacja w przypadku Kodeksu postępowania karnego (później KPK), który reguluje możliwość udostępniania danych na rzecz sądu i prokuratury. **Żaden przepis KPK nigdy nie wspominał o konieczności ponoszenia opłat przez operatora.** KPK odsyłał jedynie do przepisów prawa telekomunikacyjnego, w którym brakowało wzmianki o kosztach. Odmienne ujęcie analogicznej kwestii w KPK, przemówiło za koniecznością odmiennego obliczania kosztów udostępniania wykazu połączeń na potrzeby postępowania karnego. Potwierdza to uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r. (sygn. I KZP 45/02⁶). We wspomnianej uchwale Sąd Najwyższy uznał, że owe koszty stanowią „tymczasowy wydatek państwa”. W konsekwencji powinny być zaliczone na poczet kosztów sądowych.

Linia orzecznicza zmieniała się po nowelizacji z 2009 r. Wówczas ustawodawca wprowadził wyrażenie „na własny koszt” bezpośrednio do prawa telekomunikacyjnego. W postanowieniu z 25 marca 2009 r. Sąd Najwyższy uznał, że koszty udostępniania bilingów na potrzeby postępowania karnego powinien ponosić przedsiębiorca telekomunikacyjny (orzeczenie SN o sygnaturze I KZP 37/09⁷). *De facto*, wniosek oparty jest na pośrednim odesłaniu do problematycznego przepisu w ustawie Prawo telekomunikacyjne. **KPK nie odsyła do 180a Prawa telekomunikacyjnego, lecz art. 180c – mówiąc o danych, jakie należy udostępnić, nie o obowiązku udostępnienia na koszt przedsiębiorców.**

Warto zaznaczyć, że obie sytuacje prawne: przed 2009 r., jak i obecna nie mogą być uznane za prawidłowe. Odmienne uregulowanie obowiązku ponoszenia kosztów za udostępnienie bilingów w przypadku sądów i prokuratury, a innych „organów ścigania” stanowiło jawny dowód niekonsekwencji ustawodawcy. Ustawodawca, dążąc do ujednoczenia stanu prawnego, doprowadził do pogorszenia sytuacji przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Ostatecznie, obecny stan prawny wciąż jednak budzi wiele zastrzeżeń (rozproszenie materii w wielu ustawach, niekonkretne odesłania z KPK do Prawa telekomunikacyjnego). Warto zaznaczyć, że **Dyrektywa 2006/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r.** (tzw. *Data retention directive*, późn: DRD), implementowana do polskiego porządku prawnego nowelizacją przepisów Prawa telekomunikacyjnego w 2009 r., **nie wspomina ani słowem o kosztach udostępniania danych.** Takiej wzmianki brak również w uzasadnieniu

⁶ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r. I KZP 45/02, LEX.

⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2010 r. I KZP 37/09, LEX.

projektu ustawy nowelizującej. Wyżej opisany stan prawny jest dowodem niekonsekwencji ustawodawcy, a nie rzetelnych przesłanek przemawiających za obciążeniem kosztami przedsiębiorcy telekomunikacyjnego.

Z dniem 21 stycznia 2013 r.⁸ weszła w życie kolejna nowelizacja Prawa telekomunikacyjnego, która wywołała wiele istotnych zmian w prawie. Nie objęła jednak kwestii regulowania opłat za udostępnianie danych telekomunikacyjnych. Zarówno operatorzy, przedstawiciele branży w tym Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, jak i eksperci⁹ lobbują za przeniesieniem obowiązku ponoszenia kosztów na Skarb Państwa. Proponowane są następujące rozwiązania¹⁰:

- opłaty w formie ryczałtu (ustalonego między operatorami i służbami),
- opłaty według szczegółowego cennika,
- rekompensata wydatków w postaci odliczenia kosztów uzyskania przychodu.

Niestety rząd jak dotąd nie wyraził swojej opinii na temat proponowanych zmian.

Ocena regulacji

Działalność w zakresie telekomunikacji traktowana jest przez polskie prawo jako działalność regulowana. W skrócie – jest to działalność, która ze względu na swoją specyfikę podlega pewnym ustawowym obostrzeniom (obowiązek rejestracji, retencji danych itp.). Doniosłość działalności telekomunikacyjnej sprowadza się w dużej mierze do roli, jaką odgrywa ona w administracji bezpieczeństwa w państwie. Współpraca pomiędzy organami publicznymi a wyspecjalizowanymi przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi umożliwia sprawniejsze ściganie i zapobieganie przestępstwom. Bez profesjonalnych sieci i wyszkolonych kadr operatorów telekomunikacyjnych postępowania trwałyby jeszcze dłużej i kosztowałyby jeszcze więcej lub byłyby całkiem niemożliwe. Jednak trudno zrozumieć zasadność obciążenia operatorów kosztami retencji i udostępniania danych.

Przerzucenie kosztów działań organów państwa na podmioty prywatne pozbawia nas istotnych informacji o działaniach organów państwa w zakresie pozyskiwania danych telekomunikacyjnych. Nie wiemy czy służby generują za mało, czy za dużo kosztów związanych z tą działalnością oraz czy jest właściwie ukierunkowana i skuteczna.

Budżetowanie określonej działalności, w tym budżetowanie udostępniania danych telekomunikacyjnych jest równocześnie formą kontroli nad nią. Poprzez zmuszenie instytucji państwowych do ponoszenia wydatków, które przecież same generują, uzyskamy jednocześnie źródło bardzo istotnych informacji o kosztach funkcjonowania tychże instytucji. Takie dane pozwolą

⁸ Ustawa z 16 listopada 2012 r.- Dz.U. poz. 1445

⁹ http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/contributions/not_registered/ncpi_pl.pdf str. 6 (Piotr Waglowski)

¹⁰ „Operatorzy do służb: Płaćcie za billingi” - tvn24.pl, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/operatorzy-do-sluzb-placcie-za-billingi,261646.html>

zarówno władzy, jak i obywatelom lepiej rozumieć i oceniać działania państwa.

Gdyby nie ten istotny aspekt kontroli można by próbować zrozumieć powszechnie znany argument, że z perspektywy przeciętnego Kowalskiego jest wszystko jedno, czy płaci za udostępnianie danych telekomunikacyjnych, jako podatnik czy abonent. Nie należy jednak zapominać, że wykorzystywanie infrastruktury telekomunikacyjnej charakteryzuje się kosztownością i ryzykiem naruszenia danych wrażliwych. Dlatego nie wolno zapominać o kontrolowaniu tych działań.

Porównanie do innych państw europejskich¹¹ pokazuje, że kraje o dłuższej tradycji demokracji i wyższej praworządności mają tendencję do refundowania kosztów udostępniania danych telekomunikacyjnych. Refundowanie kosztów udostępniania danych również jest popierane przez Komisję Europejską. W podsumowaniu raportu Komisji Europejskiej i Rady w sprawie dyrektywy DRD: *Evaluation report on the Data Retention Directive (Directive 2006/23/EC)* (późn. *Evaluation report*) zostało zastrzeżone, że Komisja przychyliła się do refundacji kosztów na rzecz przedsiębiorców i rozważy warunki ich wynagradzania¹². Poniższa tabela przedstawia dane zebrane w ramach Evaluation report, obrazujące udział władz państwowych w kosztach udostępniania danych telekomunikacyjnych¹³.

Tabela 1. Porównanie odpowiedzialności władz państwowych za ponoszenie kosztów za udostępnianie danych telekomunikacyjnych w państwach UE.

* brak danych spowodowany niewdrożeniem DRD przez państwo

	OPLATY OPERACYJNE PONOSZONE PRZEZ PAŃSTWO	OPLATY INWESTYCYJNE PONOSZONE PRZEZ PAŃSTWO	ROCZNA WARTOŚĆ REFUNDACJI KOSZTÓW
Finlandia	Tak	Tak	1 mln EUR
Wielka Brytania	Tak	Tak	55 mln EUR (3 lata)
Belgia	Tak	Nie	22 mln EUR (2008)
Dania	Tak	Nie	-
Estonia	Tak	Nie	-
Francja	Tak	Nie	-
Holandia	Tak	Nie	-
Litwa	Tak	Nie	-
Niemcy*	Tak	-	-
Szwecja*	Tak	-	-
Cypr	Nie	Nie	-
Bułgaria	Nie	Nie	-
Grecja	Nie	Nie	-
Hiszpania	Nie	Nie	-
Irlandia	Nie	Nie	-
Łotwa	Nie	Nie	-

¹¹ http://www.kigeit.org.pl/userfiles/file/SOT/pdf/120612_out_MAC_odp_retencja.pdf

¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0225:FIN:en:PDF> str. 31.

¹³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0225:EN:HTML> str. 27,
http://www.kigeit.org.pl/userfiles/file/SOT/pdf/120612_out_MAC_odp_retencja.pdf

Luksemburg	Nie	Nie	-
Malta	Nie	Nie	-
Polska	Nie	Nie	-
Portugalia	Nie	Nie	-
Słowacja	Nie	Nie	-
Słowenia	Nie	Nie	-
Węgry	Nie	Nie	-
Austria*	-	-	-
Czechy*	-	-	-
Rumunia*	-	-	-
Włochy *	-	-	-

Jak wynika z przedstawionych w *Evaluation report* danych, 8 na 27 państw członkowskich uczestniczy w refundacji kosztów udostępniania danych objętych retencją. Oprócz wyżej wspomnianych państw, koszty refundowane są również w Szwecji i Niemczech¹⁴ (raport nie ujawnia danych, ze względu na nieimplementowanie DRD przez wspomniane państwa).

Koszt odpowiedzi

Wnioskowanie o udostępnienie danych telekomunikacyjnych jest istotnym instrumentem, którym posługują się polskie organy ścigania i sądy. W roku ubiegłym zgodnie z obliczeniami UKE łączna liczba zapytań wyniosła 1.762.620. Odmiennie od UKE policja, sądy i prokuratura wskazują na liczbę 2.13 mln¹⁵. Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Fundację Panoptikon¹⁶, w 2011 roku organy państwa 1.856.888 razy ubiegały się o udostępnienie takich danych. To prawie 500.000 razy więcej niż w 2010 roku (1 382 521).

Obliczenie rzeczywistego kosztu wystawienia jednostkowego billingu nie jest sprawą oczywistą. Zależy ona od formy, w jakiej zostanie on wyrażony (elektroniczna – e-mail, dostęp internetowy, CD-ROM, czy tradycyjna – wydruk), okresu, jaki on obejmuje, jego szczegółowości, czy liczby abonentów, których ma dotyczyć. Dla obliczenia przykładowych kosztów można odwołać się do następujących źródeł:

1) Cennik abonenci:

Koszty udostępniania danych telekomunikacyjnych uwzględniane są m. in. w cennikach skierowanych do abonentów. Mogą one stanowić punkt odniesienia dla ustalenia opłat za analogiczną usługę, do których zobowiązane powinny być organy państwowe. Coraz częściej abonenci mają stały i bezpłatny dostęp do swoich rachunków drogą elektroniczną. Gdy

¹⁴ http://www.kigeit.org.pl/userfiles/file/SOT/pdf/120612_out_MAC_odp_retencja.pdf,
http://dejure.org/gesetze/JVEG/Anlage3.html#g_3 - Gesetz über die Vergütung von Sachverständigen, Dolmetscherinnen, Dolmetschern, Übersetzerinnen und Übersetzern sowie die Entschädigung von ehrenamtlichen Richterinnen, ehrenamtlichen Richtern, Zeuginnen, Zeugen und Dritten, Anlage 3, Abschnitt 3.

¹⁵ <http://www.lex.pl/czytaj/-/artykul/wedlug-uke-mniej-zapytan-o-bilingi-wg-sluzb-wiecej>

¹⁶ <http://panoptikon.org/wiadomosc/ile-razy-panstwo-siegalo-po-nasze-dane-telekomunikacyjne-w-2011-roku-publikujemy-najnowsze>

żądadą szczegółowego billingu, muszą zapłacić od 2 do 10 zł.¹⁷ **Organy państwowe nie mają dostępu do internetowej bazy danych, dlatego nie mają możliwości bezpłatnego uzyskania danych.**

2) Orzeczenia sądowe

Szczegółowa kalkulacja kosztów udostępnienia danych na wniosek organów publicznych zawarta została w jednym z orzeczeń Sądu Najwyższego. W postanowieniu SN z dnia 25 marca 2010 r. (I KZP 37/0)¹⁸ wskazano kwotę 39,55 zł. Jej zwrotu domagał się operator telekomunikacyjny od Skarbu Państwa. Zgodnie z uzasadnieniem, na powyższą sumę złożyło się:

*„- 25,67 zł jako koszt czasu pracy w wymiarze 0,55 godz. (pomnożone przez stawkę godzinową), która polegała na ustaleniu wszystkich połączeń wskazanego abonenta oraz ustaleniu i sprawdzeniu danych abonenta i aktywności numeru,
- 2,85 zł koszty materiałowe,
- 3,90 zł zryczałtowany koszt przesyłki poleconej,
- 7,13 zł podatek VAT.”*

Na podstawie wyżej wymienionego postanowienia, koszty roczne w 2012 r. wyniosłyby 69.711.621,00 zł.

Inne orzeczenie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2003 r. (I KZP 45/02¹⁹) mówi o kwocie rzędu 130,30 zł. W uzasadnieniu wyroku z 2003 roku nie zamieszczono szczegółowej kalkulacji kosztów. Ograniczono się jedynie do wskazania, iż były to „koszty wydruków połączeń”.

3) Obliczenia Krajowej Izby Gospodarczej Elektroniki i Telekomunikacji

W artykule opublikowanym 19 września 2012 r.²⁰ w Dzienniku Gazecie Prawnej przedstawiono obliczenia sporządzone przez Krajową Izbę Gospodarczą Elektroniki i Telekomunikacji. Zgodnie z udostępnionymi informacjami odpowiedź na jeden wniosek kosztuje przedsiębiorcę średnio 40 zł. Przy liczbie wniosków równej w 2011 r. ponad 1.85 mln, **koszty mogły sięgnąć blisko 74 mln zł.** Zastrzeżono jednak, że w sumę 74 mln nie zostały wliczone koszty budowy i utrzymania niezbędnej infrastruktury. W zależności od wielkości firmy są to koszty od 300 tys. do 5 mln złotych na budowę infrastruktury i od 2.5 tys. do 40 tys. miesięcznie na jej utrzymanie. Kwota uzyskana - 74 mln jest bardzo zbliżona do obliczeń przedstawionych w punkcie 2) opartym na wyżej wymienionym orzeczeniu SN z 25 marca 2010 r.

¹⁷Przykładowe cenniki: *http://www.t-mobile.pl/r/repo1/documents/t_sa/D0000220001_C_NowaTaryfaDomowa_SP_TM_SA_110801.pdf
*http://bok.plusgsm.pl/Scripts/rightnow.cfg/php.exe/enduser/guided_adp.php?p_sid=ZpPn6f9j&p_lva=902&p_li=&p_sp=&p_accessibility=0&p_cluster=10000&p_prev_cluster=%7C&p_faqid=1638&p_created=1109682321&p_topview=1
dostępny dnia 20.02.2012 r.

¹⁸ I KZP 37/09 - Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2010 r. - OSNKW 2010/5/43

¹⁹ I KZP 45/02 – Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r. - OSNKW 2003/1-2/7

²⁰http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/648277,inwigilacja_polakow_kosztuje_miliony_placa_za_to_abonenci.html,
opublikowana w dniu 19 września 2012 r.

Poniższa tabela stanowi symulację szacunkowych kosztów, jakie ponoszą rocznie wszyscy przedsiębiorcy telekomunikacyjni. W rubryce: „cenniki” należy wziąć pod uwagę pewien margines błędu, wynikający z odmiennego charakteru usług, a co za tym idzie zasad ponoszenia kosztów, świadczonych na rzecz konsumenta i organów publicznych. Tabela oparta jest na cenniku udostępnionym przez przykładowego operatora²¹. Jego zaletą jest uwzględnienie trzech form, w jakich może nastąpić przekazanie danych. Dla zobrazowania chociażby przybliżonych kosztów udostępniania danych telekomunikacyjnych dokonam pewnego uproszczenia. W tabeli, każde zapytanie odpowiadać będzie jednostkowej opłacie udostępnionej w cenniku. Jest to założenie minimalne, gdyż należy zaznaczyć, że udostępnianie np. danych lokalizacyjnych abonenta wymaga najczęściej znacznie większego nakładu pracy i finansów.

Tabela 2. Szacunek kosztów udostępniania danych telekomunikacyjnych na wniosek organów publicznych w roku 2012

1) CENNIKI			2) ORZECZNICTWO	3) DGP – za KIGEiT
E-mail 2 zł	Wydruk 5 zł	CD-ROM 10 zł	przykładowy wniosek: 39,55 zł	średnio wniosek: 40 zł
ILOŚĆ WNIOSKÓW = 1.762.620 mln ²²				
3.525.240 zł	8.813.100 zł	17.626.200 zł	69.711.621,00 zł	74.000.000 zł

Forma odpowiedzi na wniosek

Koszt udostępnienia billingu jest w przeważającej mierze zależny od formy, w jakiej ma zostać wyrażony. Art. 180a ust. 7 ustawy Prawo telekomunikacyjne stanowi: „*Udostępnianie danych, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może nastąpić za pomocą sieci telekomunikacyjnej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.*”. Udostępnienie danych siecią telekomunikacyjną stanowi wielkie ułatwienie i ograniczenie kosztów. Ustawodawca nie potraktował jednak tej metody, jako regułę, tylko wyjątek. Wskazuje na to forma „może nastąpić za pomocą sieci telekomunikacyjnej”. W praktyce, przekazywanie drogą elektroniczną danych strzeżonych przez politykę prywatności napotyka wiele przeszkód. Dla przykładu, w art. 20c ustawy o Policji²³ umożliwia przekazywanie danych za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych, tylko jeżeli „zapewnione zostały odpowiednie zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające osobie nieuprawnionej dostęp do danych”, a także gdy „jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem zadań wykonywanych przez jednostki organizacyjne Policji albo prowadzonych przez nie czynności”. O ile pierwszy warunek wydaje się w miarę określony, tak drugi stanowi wielkie pole do swobody interpretacyjnej. **Służby dostały wolną rękę. To one w praktyce wybierają, w jakiej formie zechcą otrzymać odpowiedź.** W toku postępowania karnego, możliwe jest przedstawienie billingu, jako dowodu w formie elektronicznej. Warto jednak pamiętać, że wydruk billingu jest formą najwygodniejszą dla

²¹ http://www.upc.pl/pdf/upc_cennik_uslug_wazny_od_lipca_2012.pdf dostępny dnia 20.02.2012 r., http://www.t-mobile.pl/r/repo1/documents/t_sa/D0000220001_C_NowaTaryfaDomowa_SP_TM_SA_110801.pdf dostępny dnia 20.02.2012 r.

²² http://www.uke.gov.pl/files/?id_plik=12771

²³ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r., tekst jednolity Dz.U. z 2011 nr 287 poz. 1687

organów państwa, nierodzącą zbędnych problemów technicznych. Niestety, ze względu na opłaty pocztowe i zależność kosztów od ilości wydrukowanych stron, jest to forma najdroższa, finansowana w całości przez operatorów telekomunikacyjnych. Pośrednio przez wszystkich użytkowników telefonów komórkowych.

Podsumowanie

Przetwarzanie danych telekomunikacyjnych w Polsce budzi wiele problemów prawnych i praktycznych. Jednym z nich jest obarczenie przedsiębiorców telekomunikacyjnych kosztami udostępniania danych. Zakres tego obowiązku absolutnie nie mieści się w ramach definicji działalności regulowanej i stanowi jej nadużycie. Billingi powinny być wystawiane na koszt wnioskodawcy, czyli Skarbu Państwa, w którego imieniu działają sądy, prokuratura, CBA, ABW, Kontrwywiad Wojskowy, Żandarmeria Wojskowa, wywiad skarbowy, Policja i Straż Graniczna. Za przeniesieniem kosztów za udostępnianie danych telekomunikacyjnych przemawia również fakt, że w ostatecznym rozrachunku sumy te uderzają w portfele odbiorców usług. Jak podała Polska Izba Komunikacji Elektronicznej, koszt inwestycji niezbędnych do przechowywania i analizy danych telekomunikacyjnych może wynosić od 20 do 300 zł w przeliczeniu na abonenta²⁴. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że przeniesienie powyższych kosztów na Skarb Państwa byłoby również częściowym rozwiązaniem problemu rosnącej ilości wniosków oraz umożliwiłoby lepszą kontrolę działalności służb w tym zakresie. Być może gdyby Skarb Państwa sam miał ponosić koszty, wnioski nie byłyby wystosowywane z taką łatwością.

²⁴„Operatorzy do służb: Płaćcie za billingi” - tvn24.pl - patrz przypis nr 15

Bibliografia

Ustawa Prawo telekomunikacyjne, Kodeks postępowania karnego, ustawa o Policji, ustawa o Straży Granicznej, ustawa o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz o Agencji Wywiadu, ustawa o CBA, ustawa o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, ustawa o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, ustawa o Kontroli Skarbowej;

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r. I KZP 45/02, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2010 r. I KZP 37/09;

Dyrektywa 2006/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r.,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:105:0054:0063:PL:PDF>;

Druk Sejmowy nr 1448 z 30 października 2008 r. – projekt o zmianie ustawy Prawo telekomunikacyjne:
[http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/01759E51562DDFD3C1257516003C9E95/\\$file/1448.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/01759E51562DDFD3C1257516003C9E95/$file/1448.pdf)

Komentarze:

K. Kawałek i M. Rogalski *Prawo telekomunikacyjne. Komentarz* Wolters Kluwer Polska - LEX, Warszawa 2010,
red. P. Hofmański *Kodeks postępowania karnego Tom 1 Komentarz do artykułów 1- 296* Wydanie 4, C.H. Beck, Warszawa 2011.

<http://panoptykon.org/wiadomosc/ile-razy-panstwo-siegalo-po-nasze-dane-telekomunikacyjne-w-2011-roku-publikujemy-najnowsze>,

<http://panoptykon.org/wiadomosc/nic-nie-zyskalismy-stracilismy-privatnosc-komisja-europejska-ocenia-dyrektywe-o-retencji-d>

<http://panoptykon.org/wiadomosc/retencja-danych-w-pytaniach-i-odpowiedziach>

<http://prawo.vagla.pl/node/8969>, <http://prawo.vagla.pl/node/8783>

http://www.isoc.org.pl/system/files/Sprawdzenia_u_operator%C3%B3w.pdf

<http://www.krytykapolityczna.pl/Wywiady/SzymielewiczSluzbyioperatorzymajanieograniczonydostepdodanychtelekomunikacyjnych/menuid-77.html>

<http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/operatorzy-do-sluzb-placcie-za-billingi,261646.html>

http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/648277,inwigilacja_polakow_kosztuje_miliony_placa_za_to_abonenci.html

<http://www.polityka.pl/kraj/1528715,1,sluzby-chca-kontroli-nad-komorkami.read>

http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/contributions/not_registered/ncpi_pl.pdf

http://ncpi.org.pl/wp-content/uploads/2011/01/a_adamski_retencja_danych_telekomunikacyjnych.pdf

Źródła prawoporównawcze:

<http://dejure.org/gesetze/StPO/100g.html>,

<http://dejure.org/gesetze/BKAG/20m.html>,

<http://www.buzer.de/s1.htm?a=8a&g=BVerfSchG&dorg=1>,

http://dejure.org/gesetze/JVEG/Anlage3.html#g_3.

[\[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0225:EN:HTML\]\(http://lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0225:EN:HTML\)](http://eur-</p></div><div data-bbox=)

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/23/section/14>

[\[affairs/policies/police/docs/dataretentionstatistics2008amended.pdf\]\(http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/policies/police/docs/dataretentionstatistics2008amended.pdf\)](http://ec.europa.eu/dgs/home-</p></div><div data-bbox=)

[\[do/policies/pdf/publication_data_retention_statistics_20120228_without_es_en.pdf\]\(http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/pdf/publication_data_retention_statistics_20120228_without_es_en.pdf\)](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-</p></div><div data-bbox=)

Cenniki przedsiębiorców telekomunikacyjnych:

• [\[mobile.pl/r/repo1/documents/t_sa/D0000220001_C_NowaTaryfaDomowa_SP_TM_SA_110801.pdf\]\(http://www.t-mobile.pl/r/repo1/documents/t_sa/D0000220001_C_NowaTaryfaDomowa_SP_TM_SA_110801.pdf\)](http://www.t-</p></div><div data-bbox=)

• http://bok.plusgsm.pl/Scripts/rightnow.cfg/php.exe/enduser/guided_adp.php?p_sid=ZpPn6f9j&p_lva=902&p_li=&p_sp=&p_accessibility=0&p_cluster=1000&p_prev_cluster=%7C&p_faqid=1638&p_created=1109682321&p_topview=1

http://www.upc.pl/pdf/upc_cennik_uslug_wazny_od_lipca_2012.pdf

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyłożonego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwia nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku.

Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić Twoją wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR
Al. J. Ch. Szucha 2/4 lok. 20
00-582 Warszawa

Kontakt

tel. +48 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl
www.for.org.pl

Kontakt do autora analizy

Monika Kozieł
e-mail: mo.koziel@gmail.com
tel. 600 045 159

UlepszPrawo.pl jest projektem w ramach Forum Obywatelskiego Rozwoju, którego zadaniem jest opracowywanie gotowych do wdrożenia propozycji likwidacji barier rozwoju. Więcej na: ulepszprawo.pl